

Austatud tegevpresident,
austatud piirkonna direktor,
lugupeetud delegaadid,

Täna teid võimaluse eest pöörduda Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkonna kõrgeima juhtorgani poole sellisel väga olulisel teemal nagu toit ja toitumine. Väga tähtis on rääkida toitumise mõjust tervisele ja eriti kroonilistele haigustele.

Sooviksin kasutada võimalust ja tänada piirkonna direktorit, kes kutsus mind osalema töös, mida Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkond teeb krooniliste haiguste vallas. Mul on hea meel olla tervishoiu edendajana selle väga tööka meeskonna liige.

Tutvudes arutelu alla tuleva tegevuskavaga, oli mul hea meel tõdeda, et see sisaldas kõiki tervislikku ja tasakaalustatud toitumist toetavaid olulisi tahke.

Eelkõige tahaksin rõhutada seda, kui oluline on tagada lastele tervislik toitumiskeskond ning juurutada tervislikud toitumisharjumused juba lapsepõlves. Siinkohal peame tagama, et tervislikku toitumist ja tervislikke toite puudutavad sõnumid, mille lapsed saavad kodus ning lasteaias või koolis, on vastastikku toetavad.

Kolm aastat tagasi oli mul au osaleda koos Zsuzsanna Jakabiga New Yorgis asuva Soome saatkonna korraldatud seminaril, kus ma kirjeldasin Eesti kogemusi koolitoidu kvaliteedi parandamisel. Mitmes meie piirkonna riigis on endiselt tavaks serveerida koolides lõuna ajal sooja toitu. Peame nägema koolitoitu kui võimalust arendada lapse võimet teha meelsasti ja sundimata tervislikke toiduvalikuid. Viimase kaheksa aasta jooksul Eesti presidendi abikaasana olen külastanud kümneid Eesti koole. Olen näinud oma silmaga, kuidas väikeses maakoolis pakutakse koolilastele sama raha eest nagu suurtes linnakoolides värskelt küpsetatud leiba, värsket salatit, kohalikest taludest pärit köögivilja ja liha ning värsket kala. Samal ajal valmistatakse linnakoolide lastele pudruks keedetud makarone koos ülessoojendatud ja tööstuslikult toodetud valmistoiduga.

Ehkki tervislik koolitoid on tähtis, sellest üksi ei piisa. Tervise hoidmine ei tähenda ainult valikut tervisliku ja ebatervisliku toidu vahel, vaid pidevat tervislikku ja tasakaalustatud toitumist või toidusedelit. Olulise tähtsusega on siin oskused, suutlikkus ja soov teha süüa värsketest koostisainetest. Me teame, et lastele on oluline eeskuju. Ent mõneti kummaline on see, et tänapäeval võime leida end mõnikord olukorrast, kus laps läheb pärast huvitavas kokandustunnis osalemist või maitstva ja isuäratavalt serveeritud koolieine söömist koju ning annab vanematele nõu tervisliku toitumise teemal. Ta avaldab soovi koos süüa teha, selle asemel, et poest valmistoitu osta. Mõnikord õpivad lapsed kiiremini, on avatumad ja mõistavad paremini. Nad teavad, et tervis, toitumine ja keskkond moodustavad ühtse terviku, nagu kinnitab sageli peadirektor Chan. Siinkohal peaksime meie, täiskasvanud, oma lastelt õppima.

Me oleme tõepoolest see, mida sööme. Toit pole üksnes kütus, vaid on osa kultuurist, tervisest ja kasvatuses. Lisaks on toit oluline ehitusmaterjal meie füüsilise keha pideval taastamisel. Lapsepõlves tehtud toiduvalikud määravad meie edasiste eluaastate tervise ning seega ka elukvaliteedi.

Austatud daamid ja härrad,

Tegevuskava kutsub väga õigesti üles tugevdama veelgi tervishoiussüsteemi, et edendada tervislikku toitumist, pakkudes tõendipõhist teavet toitumise kohta, näiteid parimatest tavadest ning suuniseid. On õige panna rõhku eelkõige perearstidele.

Möödunud aastal uuendasin oma arstilitsentsi, olles olnud mitu aastat praktiseerimisest eemal. Litsentsi uuendamise ajal töötasin internina perearstikeskustes ja haiglates. Selle kogemuse põhjal nõustun tegevuskavas esitatud väitega, et tervishoiuspetsialistide oskused ja teadmised, mis võimaldavad pakkuda toitumisenõustamist või üldisemalt elustiilinõustamist, on endiselt madalal tasemel ja ebaühtlased. Vaidlus selle üle, kas ja mis viisil peaksid meditsiinikoolide õppekavad sisaldama kursuseid toitumise kui eraldi õppeaine kohta, vältab juba mitu aastat. Lisaks tervishoiuspetsialistide võimete ja oskuste arendamisele tõendipõhiseks tervishoiunõustamiseks, on kaks põhitegurit, mis näitavad, kas tervishoiuspetsialistide täielikku potentsiaali saab realiseerida. Need on aeg ja raha, mille mõlema kasutamist tuleb silmas pidada.

Austatud delegaadid,

Kuulan tähelepanelikult teie väiteid ja arutelu tegevuskava teemal eesmärgiga saada inspiratsiooni ja mõista paremini, kuidas saaksin aidata kaasa tegevuskava rakendamisse, tegutsedes Maailma Terviseorganisatsiooni Euroopa piirkonna tervishoiu edendajana.

Täna Teid tähelepanu eest.